EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 19.1.2005
COM(2005) 6 galīgā redakcija

2005/0003 (CNS)

Priekšlikums

PADOMES PAMATLĒMUMS

par cīņu pret organizēto noziedzību

(iesniegusi Komisija)

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Pagājušās desmitgades laikā organizētie noziedzīgie grupējumi ir izveidojuši starptautiskus liela mēroga tīklus un guvuši milzīgu peļņu. Bagātība ir iegūta, pateicoties nelegālai narkotiku kontrabandai, cilvēku, īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecībai, nelikumīgai ieroču un munīcijas kontrabandai, ražojumu viltošanai un pirātismam, un vispārīgā veidā starptautiska mēroga krāp šanai[1]. Milzīgi, šajos noziegumos iegūtie kapitāli ir atmazgāti un ievadīti ekonomikā. Tādējādi organizētā noziedzība ir strauji uzplaukusi.

Eiropas Savienība ir bijis galvenais virzītājspēks cīņā pret organizēto noziedzību kopš 1997. gada 16. un 17. jūnija Amsterdamas līguma un Amsterdamas Eiropas Padomes līguma, kas tika pieņemti, izvirzot pirmajā plānā cīņu pret organizēto noziedzību.

Padome 1998. gadā pieņēma vienoto rīcību attiecībā uz dalību kriminālā organizācijā[2]. Tomēr šodien ir nepieciešams radīt likumu, kas būtu traucējošāks un ambiciozāks, lai veiktu patiesu dalībvalstu kriminālās likumdošanas tuvināšanos un uzlabotu sadarbību, lai vēl efektīvāk cīnītos pret organizēto noziedzību, cita starpā, saskaņojot minimālos kriminālsoda sliekšņus.

Eiropas Padome jau savā sanāksmē Vīnē 1998. gada decembrī, ņemot vērā visas jaunās iesp ējas, ko pavēra Amsterdamas līgums, pieprasīja pastiprināt Eiropas Savienības rīcību cīņā pret organizēto noziedzību.

Saskaņā ar Eiropas Padomes 1999. gada 15. un 16. oktobra Tamperes slēdzienu 6. punktu, "pilsoņiem ir tiesības gaidīt no Eiropas Savienības, lai tā reaģētu uz draudiem, kādus viņu likum ā noteiktajai drošībai un tiesībām rada organizētā noziedzība. Lai cīnītos pret šiem draudiem, nepieciešams kopīgi darboties visā Eiropas Savienībā, lai novērstu un apkarotu noziedzību un noziedzīgās organizācijas …". 40. punktā tiek piebilsts, ka "Eiropas Padome ir stingri nolēmusi pastiprināt cīņu pret organizētās un transnacionālās noziedzības smagākajiem veidiem …".

Turklāt Eiropas Savienības stratēģija nākamajai tūkstošgadei attiecībā uz organizētās noziedz ības apkarošanu un kontroli (2000/C 124/01) norāda, ka organizētās noziedzības līmenis pēc sava rakstura ir dinamisks. Tā nav ierobežota stingrās struktūrās. Tā ir pierādījusi spēju parād īties gan kā uzņēmējdarbība, gan kā komercdarbība, kā arī ļoti veikli piemēroties tirgus situ ācijai. Nacionālās robežas, lielākoties, nav šķērslis šiem ļaundariem, kuri bieži vien noziedzīgos nolūkos veido partnerattiecības ar indivīdiem vai citām organizētām struktūrām gan Eiropas teritorijā, gan ārpus tās. Šīs grupas kļūst arvien aktīvākas gan legālajā, gan nelegālajā tirgū ; tās izmanto godīgu speciālistu pakalpojumus savā likumīgajā darbībā, kā arī likumīgas komercstruktūras savu noziedzīgo darbību veikšanai. Turklāt šie grupējumi saņem daļu no kapitāla, īpašuma, cilvēku un pakalpojumu apmaiņas Eiropas Savienībā. Daudzu kriminālo organizāciju pieaugošā izsmalcinātība tādējādi ļauj, izmantojot dažādu sistēmu nesakārtotību, g ūt labumu no likumu trūkumiem un juridiskajām atšķirībām dažādās Eiropas Savienības dal ībvalstīs. Tomēr draudi, ko izraisa šīs noziedzīgās organizācijas Eiropas teritorijas iekšienē, š

---

1 Tomēr ir gūti noteikt precīzus organizētās noziedzības veidus, jo dalībvalstis sistemātiski nepublicē informāciju, kuras pamatā būtu kopīga definīcija.

2 OV L 251, 29.12.1998., 1. lpp. Šajā dokumentā krimināla organizācija ir definēta kā "strukturēta apvienība, kurā ietilpst vairāk par divām personām, kas izveidota noteiktā laikā un koncentrēti darbojas, pieļaujot likumpārkāpumus, kas sodāmi ar brīvības atņemšanu vai ar drošības līdzekli, kas l īdzvērtīgs brīvības atņemšanai līdz četriem gadiem, vai smagāku sodu, ja pārkāpumi satur nep ārprotamu vēlmi ar jebkādiem līdzekļiem iegūt mantotu labumu un dažos gadījumos nelikumīgi iespaidot sabiedrisko varas institūciju darbību".

ķiet pastiprināmies, tie ir Eiropas izcelsmes grupējumi, kas darbojas visā kontinentā, un vairum ā gadījumu sastāv no Eiropas Savienības pilsoņiem vai iedzīvotājiem, tāpēc draudi kļūst vēl nopietnāki. Šie grupējumi pastiprina savus starptautiskos kriminālos kontaktus un apdraud Eiropas sabiedrības sociālo un ekonomisko struktūru, piemēram, caur kapitālu atmazgāšanu, narkotiku kontrabandu un ekonomisko noziedzību. Šķiet, ka tiem piemīt spēja viegli un efektīvi darboties gan uz Eiropas, gan citu pasaules vietu skatuves, atbildot uz nelikumīgo pieprasījumu preču un pakalpojumu sniegšanai un piegādei, kā narkotiku tirdzniecībā, tā ieroču piegādē, transportējot tos ar zagtām automašīnām un atmazgājot kapitālu. Viņu pūliņi, kas ir vērsti uz likumu un juridiskās sistēmas pārkāpšanu, norāda uz šo kriminālo struktūru vērienīgumu un profesionalitāti.

Visbeidzot Komisija savā 2004. gada 29. marta ziņojumā par noteiktām iniciatīvām, kas jāuzs āk terorisma un citu smagu noziegumu apkarošanas jomā,[3] ir norādījusi, ka visā Eiropas Savien ībā jāpastiprina pasākumi cīņai pret organizēto noziedzību. Komisija norāda, ka tā izstrādās pamatlēmumu, kā mērķis būs aizstāt tās kopīgās iniciatīvas, kas noteiktas ar 98/733/JAI, un ka ar šī dokumenta palīdzību varēs:

– Izstrādāt efektīvu visu juridisko personu un civilpersonu likumpārkāpumu un par tiem pien ākošos sodu definīciju visās dalībvalstīs,

– Paredzēt specifisku apsūdzību likumpārkāpumos, ko veikusi "kriminālas organizācijas vad ība",

– Vajadzības gadījumā definēt īpašus, vainu pastiprinošus apstākļus (nozieguma izdarīšana, saistoties ar kriminālu organizāciju) un vainu mīkstinošus apstākļus (soda samazināšana, tiem, kas vainu atzinuši un nožēlojuši),

– Iekļaut noteikumus, kuru mērķis būtu atvieglot sadarbību juridisko instanču starpā un koordinēt darbību.

Šī kopīgās iniciatīvas par līdzdalību kriminālā organizācijā "reformēšana" ar pamatlēmuma pal īdzību, ļaus veikt tik nepieciešamo darbības saskaņošanu cīņai pret kriminālajiem grupējumiem, vai tās būtu teroristu vai organizētās noziedzības organizācijas.

Turklāt jaunajā dokumentā tiks ņemti vērā visi parametri, kas mainījušies kopš 1998. gada.

– Ar Amsterdamas līgumu, kas sekoja pēc Māstrihtas līguma, tika ieviesti jauni instrumenti, kas ir daudz efektīvāki par "kopīgo iniciatīvu"; pamatlēmumā noteikts adekvāts līdzeklis, lai veicinātu Eiropas Savienības kriminālās likumdošanas saskaņošanu šajā jomā.

– Apvienoto Nāciju konvencijā pret organizēto transnacionālo noziedzību, saukta "Palermo konvencija"4 turpmāk tiks iekļauta starptautiska sistēma, kurā tiks detalizēta apsūdzība par l īdzdalību organizētās noziedzības grupējumā. Šo konvenciju Eiropas Kopiena pieņēma 2004. gada 21. maijā.

---

[3] KOM(2004) 221.

[4] Runa ir par Apvienoto Nāciju konvenciju pret organizēto noziedzību, kas tika pieņemta ar 2000. gada 15. novembra rezolūciju A/RES/55/25 par godu Apvienoto Nāciju Organizācijas 55. ģenerālajai asamblejai. 2003. gada 1. jūlijā Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāram tika iesniegts 40. instruments šīs konvencijas ratificēšanai, kas stājas spēkā, piemērojot 2003. gada septembra likuma 29. pantu.

– 2002. gada 13. jūnija pamatlēmums 2002/475/JAI par terorisma apkarošanu[5] satur atsauci, kas būtu jāņem vērā. Šajā dokumentā ir definēta "teroristu grupa", balstoties uz "kriminālas organizācijas" definīciju, kas noteikta lēmumā par kopīgu iniciatīvu 1998/733/JAI, taču šis dokuments satur daudz pilnīgāku instrumentu[6].

1. pants (definīcijas)

Pirmā panta pirmajā rindkopā daļēji atkārtota "kriminālās organizācijas" definīcija, kas figurē kopējās iniciatīvas 98/733/JAI pirmā panta pirmajā rindkopā.

Tiek runāts par strukturētu apvienību, kurā ietilpst vairāk par divām personām, kas nodibināta un koncentrētā veidā darbojas, pieļaujot likumpārkāpumus, kas sodāmi ar brīvības atņemšanu vai drošības līdzekli, kas līdzvērtīgs brīvības atņemšanai uz, maksimums, četriem gadiem vai ar bargāku sodu.

Kā tas precizēts Apvienoto Nāciju konvencijā pret organizēto transnacionālo noziedzību, organizācijas mērķis ir gūt finansiālu vai citādu materiālu labumu. Ir saglabāts priekšstats, saskaņā ar kuru notiek līdzdalības inkriminēšana kriminālā organizētā grupējumā, tiek noteikts, ka šī grupējuma mērķis ir izdarīt smagu noziegumu. Kritērijs, tāpat kā kopīgās iniciatīvas gad ījumā, ir noziegums, kas sodāms ar brīvības atņemšanu, kuras maksimālais ilgums nevar būt mazāks par četriem gadiem, vai ar bargāku sodu.

Šī metode tiek uzskatīta par pieņemamāku, nekā tā, kurā tika pieprasīts sastādīt attiecīgo noziegumu sarakstu. Četru gadu cietumsoda slieksnis atbilst Apvienoto Nāciju konvencijā pret organizēto transnacionālo noziedzību noteiktajam. Tāpat arī organizācijas mērķis – gūt finansi ālu vai citādu materiālu labumu, atbilst Apvienoto Nāciju konvencijā noteiktajiem kritērijiem.

Pēc šīs konvencijas 2. panta b) punkta noteikumiem „jēdziens "smags noziegums" nozīmē darb ību, kas satur likumpārkāpumu, kas sodāms ar brīvības atņemšanu uz vismaz četriem gadiem vai bargāku sodu".

Turklāt šajā pamatlēmumā nav uzskatīts par lietderīgu pārņemt vienotās rīcības pirmā panta otro rindkopu, kurā norādīti noziegumi, kas ir Eiropola kompetencē, jo šiem noziegumiem piemērojami tie paši soda mēri, kuru slieksnis nepārsniedz četrus gadus. Šī sliekšņa saglabāšana

---

[5] OV L 164, 22.6.2002., 3. lpp.

[6] Ar pamatlēmumu 2002/475/JAI noteikta sodāmība teroristu grupas vadībai, inkriminētas dažādas teroristu grupas darbības formas (vai tā būtu informācijas vai materiālas palīdzības sniegšana, vai jebk āda veida teroristu grupas finansēšana), tas paredz apsūdzību par kūdīšanu, līdzdalību un, vairumā gadījumu, mēģinājumu izdarīt šos likumpārkāpumus. Runājot par sodiem, tajā ieviests "vainu pastiprinošu apstākļu" princips, un paredzēts, ka "teroristiski likumpārkāpumi" un noteikti likumpārk āpumi, kas saistīti ar terorismu, ir jāsoda ar brīvības atņemšanas sodiem, kas ir daudz bargāki, nekā paredzēts nacionālajā likumdošanā, ja šis noziegums nav izdarīts teroristiskā kontekstā, tajā noteikts minimālais un maksimālais brīvības atņemšanas termiņš - līdz 15 gadiem par teroristiskas grupas vadī šanu un līdz 8 gadiem par līdzdalību teroristiskā grupā, tajā uzskaitīti vairāki soda mēri, kas var tikt piespriesti juridiskai personai. (Galvenokārt aizliegums saņemt peļņu, priekšrocības vai sabiedrisku palīdzību, aizliegums veikt komercdarbību, noteikta juridiska uzraudzība, uzņēmuma darbības p ārtraukšana vai slēgšana), tajā paredzēta sistēma "vainu nožēlojušajiem", iekļaujot vainu mīkstinošus apstākļus, kas ļauj dalībvalstīm samazināt cietumsodu gadījumā, kad terorists paziņo par savu darbību un sniedz informāciju administratīvām vai juridiskām iestādēm. Visbeidzot, šajā dokumentā noteikti kompetences noteikumi un paredzēti pasākumi, lai atvieglotu sadarbību starp dalībvalstīm un krimin ālvajāšanas centralizāciju.

izrādījusies nepieciešama. Šī noteikuma atmešana, lai noteiktu visus noziegumus, kas minēti Eiropola konvencijā, pieņemamā veidā paplašina kriminālās organizācijas jēdzienu, riskējot m īkstināt koncepta iespaidu. Kriminālās organizācijas jēdzienam jāpaliek saistītam ar smaga nozieguma jēdzienu. Tad tas būs atbilstoši Apvienoto Nāciju konvencijai pret organizēto transnacionālo noziedzību.

Turpretim dokumentā ir pārņemta strukturētās apvienības definīcija, kas iekļauta pamatlēmuma 2002/475/JAI 2. pantā. Termins "strukturēta apvienība" norāda, ka šī apvienība nav izveidota nejauši, lai tūlīt pat izdarītu likumpārkāpumu.

2. pants (noziegumi, kas attiecas uz līdzdalību kriminālā organizācijā)

2. pants uzliek par pienākumu dalībvalstīm inkriminēt dažādas formas līdzdalībai kriminālā organizācijā.

Tajā tiek inkriminētas dažādas līdzdalības formas, kas nav bijušas skaidri noteiktas kopīgajā iniciatīvā 98/733/JAI, bet, kas galvenokārt ar identisku vai līdzīgu formulējumu, figurē Apvienoto Nāciju konvencijā pret organizēto transnacionālo noziedzību.

Tādējādi katrai dalībvalstij vajadzēs veikt vajadzīgos pasākumus, lai padarītu sodāmu krimin ālas organizācijas vadības faktu. Turklāt katrai dalībvalstij būs jāuzskata par noziegumu ikvienas personas rīcība, kura tīši un aktīvi piedalās kriminālās organizācijas darbībās vai veic citas darbības organizācijā, piemēram, informācijas vai materiālu līdzekļu sniegšana, jaunu l īdzdalībnieku iesaistīšana, kā arī šīs organizācijas darbības finansēšana, apzinoties, ka līdzdalība veicinās šīs organizācijas kriminālo darbību veikšanu.

3. pants (sodi)

3. pants attiecas uz sodiem. Tā būtība ir panākt patiesu kriminālās likumdošanas saskaņošanu visā Eiropā.

Pretēji kopīgajai iniciatīvai, kura aicināja Eiropas Savienības dalībvalstis noteikt tikai efektīv ākus, proporcionālākus un bargākus krimināLsodus, ir jāiet vēl tālāk un jānosaka minimālais ieslodzījuma termiņš, ņemot vērā dažādas līdzdalības pakāpes kriminālā organizācijā.

1. punktā saskaņā ar līdz šim pamatlēmumos izmantoto „minimālā - maksimālā" [soda noteik šanas] metodi noteikts minimālais sods par noziegumiem, kas saistīti ar līdzdalību kriminālā organizācijā: par kriminālas organizācijas vadīšanas faktu maksimālais cietumsods nedrīkst būt mazāks par 10 gadiem. Par citiem noziegumiem cietumsods nedrīkst būt mazāks par 5 gadiem.

2. punktā paredzēta soda palielināšana par noteiktu noziegumu skaitu, kas izdarīti kriminālas organizācijas pamatos.

Šajā punktā noteiktas darbības saistībā ar līdzdalību kriminālā organizācijā, kas ir uzskatāmas par noziegumiem, nevis citas darbības, kurām var būt dažādas formas: organizācijas izveido šana, vadīšana, iesaistīšana tajā, materiāla vai finansiāla palīdzība. Punkta mērķis ir noteikt barg ākus sodus par smagiem noziegumiem, ja tie izdarīti strukturētas apvienības pamatos, kas saska ņoti darbojas. Tajā likts akcents uz īpašu bīstamību noziegumiem, kas izdarīti šādos apstākļos.

Tādējādi tiek paredzēts, ka dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi attiecībā uz 1. pantā minētajiem noziegumiem, kaut gan tie attiecas uz līdzdalību kriminālā organizācijā, tie var tikt sodīti ar brīvības atņemšanu uz ilgāku laiku, nekā paredzēts nacionālajā likumdošanā par š ādiem noziegumiem, ja tie izdarīti kriminālas organizācijas ietvaros, izņemot gadījumus, ja paredzētie sodi jau ir maksimālie sodi, saskaņā ar nacionālo likumdošanu (1. punkts).

Te ir runa par vainu pastiprinošu apstākli, kura būtība ir ņemt vērā smago noziegumu īpašu b īstamību, nosakot sodu indivīdiem, kuri darbojušies kriminālas organizācijas pamatos, proti "mafijas" tipa apvienībā vai organizētā bandā.

Šī soda palielināšanas metode, starp citu, ir noteikta Pamatlēmumā 2002/475/JAI par terorisma apkarošanu, bet terorisma gadījumā soda palielināšana tiek piemērota virknei noziegumu, kuriem pašreizējā brīdī tiek piemēroti vainu pastiprinoši apstākļi, par kuriem piespriestā apcietinājuma slieksnis ir mazāks par četriem gadiem.

4. pants (īpaši apstākļi)

4. pants, kurā ņemta vērā Padomes 1996. gada 20. decembra rezolūcija par sadarbību ar tiesu varu, cīņas pret organizēto noziedzību pamatos, atsaucas uz vainu mīkstinošiem apstākļiem, ja nozieguma izdarītājs pārtrauc savu kriminālo darbību un sniedz administratīvajām vai tiesu instancēm noderīgu informāciju.

Dokumentā pārņemti Pamatlēmuma 2002/475/JAI 6. panta termini. Šis pants nosaka personiskus pasākumus, kas veicami, lai pastiprinātu noziegumu atklāšanas un represīvo dienestu sadarbību, kā tas noteikts Apvienoto Nāciju konvencijas pret organizēto transnacion ālo noziedzību 26. pantā.

Turklāt Eiropas Savienības stratēģijas nākamajai tūkstošgadei Ieteikums Nr. 25 par organizētās noziedzības novēršanu un kontroli (2000/C 124/01) paredz izstrādāt instrumentu personām, kuras līdzdarbojas vai ir līdzdarbojušās kriminālās organizācijās, un kuras ir izteikušas vēlmi sadarboties ar tiesu varu, sniedzot informāciju, ar kuras palīdzību iespējams atņemt kriminālaj ām organizācijām resursus vai nozieguma produktus. Šajā priekšlikumā vajadzētu īpaši paredz ēt apsūdzētajai personai piespriestā soda mīkstināšanu, cik nu tas iespējams, ja šī persona sadarbojas ar tiesu varu izskatāmās lietas pamatos.

5. pants (juridisku personu atbildība)

Saskaņā ar noteiktu juridisku instrumentu saskaņošanu Eiropas Savienības līmenī, lai apkarotu dažādu veidu noziedzību, ir jāparedz gadījumi, kad juridiskas personas ir iesaistītas kriminālas organizācijas darbībā. Šajā sakarā Eiropas Savienības stratēģijas nākamajai tūkstošgadei Ieteikums Nr. 9 par organizētās noziedzības novēršanu un kontroli (2000/C 124/01) pasludina, ka Komisija tiek aicināta izstrādāt priekšlikumu par instrumenta radīšanu attiecībā uz instit ūciju, kura nes kriminālu, civilu vai administratīvu atbildību par fiziskām personām, kuras iesaistījušās kriminālas organizācijas darbībās.

5. pants ietver noteikumus, kas ļauj uzskatīt juridisku personu par atbildīgu noziegumos vai rīc ībā, kas minēta 2. pantā, ja noziegumus ir izdarījusi vai rīcību pieļāvusi ikviena persona, kura, darbojusies individuāli vai kā attiecīgās juridiskās personas organizācijas locekle, kuras iekšienē

tiek realizēta vadības (faktiska vai tiesiska) vara. Termins "atbildība" jāinterpretē tādā veidā, lai tajā būtu iekļauta gan krimināla, gan civila atbildība.

Turklāt saskaņā ar parasto praksi, 2. punkts paredz, ka juridiska persona var tikt saukta pie atbildības, ja persona, kuras izdevums ir uzraudzīt un kontrolēt, ir padarījusi iespējamu noziegumu pret juridisku personu. 3. punktā ir noteikts, ka gadījumā, kad pret juridisku personu ierosināta lieta, tas neizslēdz iespēju, ka paralēli tiek ierosināta lieta arī pret fizisku personu.

Šajā pantā pārņemti termini no Pamatlēmuma 2002/475/JAI 7. panta, bet nevis no kopīgās iniciatīvas 98/733/JAI 3. panta, tāpēc, lai ņemtu par paraugu jaunāku dokumentu par juridisku personu atbildības režīmu un izveidotu atbilstību dokumentam par cīņu pret terorismu.

6. pants (sankcijas pret juridiskām personām)

Sankcijas, kas jāpiemēro juridiskām personām, kas uzskatāmas par atbildīgām par noziegumiem un rīcību, kas noteikti 2. pantā. Šīm sankcijām jābūt efektīvām, piemērotām un biedējošām, un tām jāsastāv vismaz no soda naudas par krimināl u vai nekrimināl u pārkāpumu.

Ir uzskaitītas arī pārējās sankcijas, kas parasti tiek piemērotas juridiskām personām.

Šajā pantā pārņemti termini no Pamatlēmuma 2002/475/JAI 8. panta, bet nevis no kopīgās iniciatīvas 98/733/JAI 3. panta, to pašu iepriekšminēto iemeslu dēļ.

7. pants (tiesas procesu ierosināšanas koordinācija)

Runa ir par jaunu pantu, salīdzinājumā ar kopīgo iniciatīvu 98/733/JAI. Šajā pantā pārņemti noteikti principi, kas atrodami Pamatlēmumā 2002/475/JAI.

Dokumentā ne vien noregulēts jautājums par kompetenci, bet arī paredzēti minimālie noteikumi, kuru būtība ir katras dalībvalsts sekošana tam, lai šī kompetence atbilstu gad ījumiem, kad šīs valsts teritorijā vai tās teritorijas daļā ir pastrādāts kāds no 2. pantā minētajiem noziegumiem, lai kurā vietā arī kriminālā organizācijas bāzētos vai veiktu savas kriminālās darb ības.

Ja kompetentas ir vairākas dalībvalstis, tad tām ir jāsadarbojas un jākoordinē sava darbība, un j ānolemj, kurā dalībvalstī tiks ierosināts tiesas process pret nozieguma izdarītājiem. Šajā nolūkā dalībvalstīm vajadzības gadījumā palīdz *Eurojust*.

Secīgā kārtībā tiek ņemti vērā sekojoši elementi:

– Dalībvalsts, kuras teritorijā ir pastrādāts noziegums;

– Dalībvalsts, kuras pilsonis vai iedzīvotājs ir nozieguma izdarītājs;

– Dalībvalsts, no kuras nāk noziegumā cietušie;

– Dalībvalsts, kuras teritorijā noziedznieks ir atrasts.

8. pants (cietušo aizsardzība un palīdzības sniegšana)

Eiropas Savienība piešķir lielu nozīmi cietušo aizsardzībai un palīdzības sniegšanai. 2001. gada 15. martā Padome pieņēma pamatlēmumu par cietušo statusu kriminālprocesu pamatos. Turkl āt Komisija izstrādāja Zaļo grāmatu par kompensācijām kriminālos noziegumos cietušajiem.

Lietās pret organizēto noziedzību un jo īpaši pret tirdzniecību ar cilvēkiem, jāraugās, lai cietu šais pēc sūdzības vai deklarācijas iesniegšanas netiktu vajāts. Mūsu pieredzē ir daudzi gadījumi, kad cietušie baidās no mafiozo organizāciju represijām pret viņiem pašiem vai viņu ģimenes locekļiem.

Šī panta būtība ir tāda pati kā Apvienoto Nāciju konvencijas par cīņu pret organizēto transnacionālo noziedzību 25. pantam par aizsardzības un palīdzības piešķiršanu cietušajiem, kā arī pievienotā protokola 6., 7. un 8. pantam par tirdzniecību ar cilvēkiem, īpaši sievietēm un b ērniem.

Šajā pantā teksts pārņemts no Strūktūrlēmuma 2002/475/JAI 10. panta.

9. pants (pastāvošo noteikumu atcelšana)

Ar šo pantu tiek anulēta kopīgā iniciatīva 98/733/JAI, kas tiek aizstāta ar šo pamatlēmumu, un tiek izdarīti secinājumi par atsauci uz šo kopīgo iniciatīvu, kas ir izstrādāta, balstoties uz L īgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Kopienu. Līdzdalība kriminālā organizācij ā šī pamatlēmuma nozīmē nomaina atsauci uz līdzdalību kriminālā organizācijā iepriekšminētās kopīgās iniciatīvas nozīmē visos dokumentos, kas pieņemti, piemērojot Līguma par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 6. nodaļu.

10. pants (īstenošana un ziņojumi)

10. pants attiecas uz šā pamatlēmuma īstenošanu un izpildi. 1. punktā paredzēts datums, kurā dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai pielāgotos šim pamatlēmumam.

2. punktā paredzēts, ka dalībvalstīm šajos pašos termiņos jāiesniedz Padomes un Komisijas ģenerālsekretāram dokuments par šā pamatlēmuma noteikumu pielāgošanu nacionālajā likumdošanā. Pamatojoties uz šiem dokumentiem, Komisija iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šā pamatlēmuma īstenošanu. Visbeidzot Padome pārbauda, vai dalībvalstis ir veikušas nepieciešamos pasākumus, lai pielāgotos šim pamatlēmumam.

11. pants (stāšanās spēkā)

2005/0003 (CNS)

Priekšlikums

PADOMES PAMATLĒMUMS

par cīņu pret organizēto noziedzību

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, un jo īpaši tā 29. pantu, 31. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 34. panta 2. punkta b) apakšpunktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu[7],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu[8],

tā kā

(1) Hāgas programmas mērķis bija uzlabot Eiropas Savienības un tās dalībvalstu kopīgās spējas, īpaši, lai cīnītos pret pārrobežu organizēto noziedzību. Īpaši šis mērķis jāīsteno tuvinot likumdošanas[9]. Kriminālo organizāciju bīstamība un attīstība pieprasa efektīvu atbildi uz pilsoņu cerībām un dalībvalstu vajadzībām pēc līdzekļa, tāpēc ir jāpastiprina sadarbība Eiropas Savienības dalībvalstu starpā. Šajā sakarā Eiropadomes 2004. gada 4. un 5. novembra sanāksmes Briselē secinājumu 14. punktā ir norādīts, ka Eiropas pilsoņi vēlas, lai Eiropas Savienības, nodrošinot brīvību un pamattiesību ievērošanu, pieņemtu efektīvāku kopīgu pieeju pārrobežu problēmām, tādām kā organizētā noziedzība.

(2) Komisija savā 2004. gada 29. marta paziņojumā par dažām darbībām, kas jāuzsāk cīņā pret terorismu un citām smagām noziedzības formām[10], uzskata, ka Eiropas Savienībā j āpastiprina pasākumi cīņai pret organizēto noziedzību, un norāda, ka tā izstrādās pamatl ēmumu, kura mērķis būs aizstāt 1998. gada 21. decembra Vienoto rīcību 98/733/JAI par apsūdzību līdzdalībā kriminālā organizācijā 10 valstu Eiropas Savienības dalībvalst īs[11].

(3) Saskaņa ar Hāgas programmas 3.3.2. punktu materiālo krimināltiesību tuvināšana attiecas uz īpaši smagās noziedzības jomu, kurai ir pārrobežu raksturs, un tāpēc priorit āra uzmanība jāpievērš tām noziedzības jomām, kuras īpaši minētas līgumos. Noziegumu par līdzdalību kriminālā organizācijā definīcija ir jāsaskaņo visās Eiropas Savienības dalībvalstīs. No otras puses, sodi un sankcijas, kas atbilst šo noziegumu smagumam, ir jāparedz gan fiziskām, gan juridiskām personām, kas pastrādājušas šādus

---

7 OV C [ ], [ ], [ ]. lpp.

8 OV C [ ], [ ], [ ]. lpp.

9 Eiropadomes 2004. gada 4. un 5. novembra sanāksmes Briselē secinājumu I pielikums (Ievada 6. punkts)

10 KOM(2004) 221

11 OV L 351, 29.12.1998., 1. lpp.

noziegumus vai ir atbildīgas par tiem.

(4) Ir jāparedz specifiska apsūdzība par "kriminālas organizācijas vadīšanu" un jāiekļauj noteikumi, kas atvieglotu sadarbību starp tiesu varām un to darbības koordināciju ar *Eurojust* starpniecību.

(5) Padome 2001. gada 15. martā pieņēma Pamatlēmumu 2001/221/JAI par cietušo statusu kriminālprocesos[12]. Kriminālo organizāciju pastrādāto noziegumu upuri ir ļoti viegli ievainojami, tāpēc šajā sakarā ir jāveic īpaši pasākumi;

(6) Eiropas Savienībai ir jāpapildina svarīgais darbs, ko paveikušas starptautiskās organiz ācijas, īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija, saukta "Palermo Konvencija"[13], kas tika pieņemta ar Padomes 2004. gada 29. aprīļa Lēmumu 2004/579/EK par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību noslēgšanu Kopienas vārdā[14].

(7) Dalībvalstis vienas pašas nevar apmierinoši īstenot plānotās darbības mērķus, tie varētu tikt īstenoti Eiropas Savienības līmenī, tādēļ Eiropas Savienībai būtu jāveic pasākumi, saskaņā ar subsidiaritātes principiem, kas minēts EK Līguma 5. pantā. Saskaņā ar proporcionalitātes principu, kas izklāstīts minētajā pantā, šis pamatlēmums nepārsniedz to, kas nepieciešams šo mērķu sasniegšanai.

(8) Šajā pamatlēmumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, īpaši tās 6. un 49. pantā,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Definīcijas

Saskaņā ar šo pamatlēmumu ar "kriminālu organizāciju" saprot strukturētu apvienību, kurā ir vairāk par divām personām, kas izveidota noteiktā laikā un koncentrēti darbojas, izdarot likumpārkāpumus, kas sodāmi ar brīvības atņemšanu vai ar aizturēšanas lēmumu, kas atbilst br īvības atņemšanai līdz četriem gadiem, vai bargāku sodu, ja pārkāpumi satur nepārprotamu v ēlmi tieši vai netieši iegūt finansiālu vai cita veida materiālu labumu.

Ar terminu "strukturēta apvienība" apzīmē apvienību, kas nav dibināta nejauši, lai nekavējoties izdarītu noziegumu, un kurā nav formāli noteiktas tās locekļu lomas, sastāva nepārtraukstība vai izstrādāta struktūra.

2. pants

---

[12] OV L 82, 22.3.2001., 1. lpp.

[13] Apvienoto Nāciju konvencija pret organizēto noziedzību, kas tika pieņemta ar 2000. gada 15. novembra rezolūciju A/RES/55/25 par godu Apvienoto Nāciju Organizācijas 55. ģenerālajai asamblejai. 2003. gada 1. jūlijā Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāram tika iesniegts 40. instruments šīs konvencijas ratificēšanai, kas stājas spēkā, piemērojot 2003. gada septembra likuma 29. pantu.

[14] OV L 261, 6.8.2004., 69. lpp.

Likumpārkāpumi attiecībā uz līdzdalību kriminālā organizācijā

Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai par likumpārkāpumiem tiktu uzskatītas sekojošas darbības:

(a) Kriminālas organizācijas vadīšana;

(b) Ikvienas personas rīcība, kura tīši un apzinoties gan savas kriminālās rīc ības mērķi, gan organizācijas nolūkus izdarīt minētos noziegumus, akt īvi piedalās organizācijas kriminālajās darbībās, ieskaitot informācijas vai materiālas palīdzības sniegšanu, iesaista organizācijā jaunus dal ībniekus, jebkādā veidā finansē organizācijas darbību, apzinoties, ka šī l īdzdalība veicinās šīs organizācijas kriminālo darbību īstenošanu.

3. pants

Sankcijas

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai 2. panta a) punktā minētais noziegums tiktu sodīts ar brīvības atņemšanu, kuras maksimālais ilgums nevar būt maz āks par 10 gadiem un lai 2. panta b) punktā minētie noziegumi tiktu sodīti ar brīvības atņemšanu, kuras maksimālais ilgums nevar būt mazāks par 5 gadiem.

2. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai 1. pantā minētie noziegumi, kas izdar īti kriminālas organizācijas pamatos, tiktu sodīti ar bargākiem brīvības atņemšanas sodiem nekā sods, kas par tādiem pašiem noziegumiem noteikts nacionālajā likumdo šanā, izņemot gadījumus, kad paredzētie sodi jau ir maksimālie iespējamie saskaņā ar nacionālo likumdošanu.

4. pants

Īpaši apstākļi

Katra dalībvalsts var veikt vajadzīgos pasākumus, lai 3. pantā noteiktie sodi tiktu samazināti, gadījumā, ja nozieguma izdarītājs:

(a) Atsakās no savām kriminālajām aktivitātēm un

(b) Sniedz administratīvajām vai juridiskajām iestādēm informāciju, ko tās nevar ieg ūt citādā veidā, tādējādi palīdzot:

– novērst vai samazināt nozieguma sekas,

– identificēt vai saukt pie atbildības citus nozieguma izdarītājus,

– atrast pierādījumus,

– atņemt kriminālajai organizācijai nelegālos resursus vai materiālos labumus, ko tā guvusi no savas noziedzīgās darbības,

– aizkavēt citu 2. pantā minēto noziegumu izdarīšanu.

5. pants

Juridisku personu atbildība

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai par 2. pantā minētajiem noziegumiem varētu tikt sauktas pie atbildības juridiskas personas, ja tās ir savā vai citu personu, kuras darbojušās individuāli vai kā juridiskās personas organizācijas locekles, labā izmantojušas savu vadītāja statusu, pamatojoties uz šo:

   (a) Juridiskas personas pārstāvniecības varas realizācija;

   (b) Pilnvarojums pieņemt lēmumus juridiskas personas vārdā;

   (c) Pilnvarojums veikt kontroli juridiskas personas organizācijā.

2. Vēl bez 1. punktā paredzētajiem gadījumiem katra dalībvalsts veic vajadzīgos pas ākumus, lai juridiskas personas tiktu sauktas pie atbildības, ja 1. pantā minētās atbildīg ās personas uzraudzības vai kontroles kļūdas dēļ ir radīta iespēja izdarīt noziegumus, kas minēti 2. punktā, par labu iepriekšminētajai juridiskajai personai vai personai, kas tai pakļauta.

3. Saskaņā ar 1. un 2. punktu juridisko personu saukšana pie atbildības neizslēdz krimin ālvajāšanu pret citām fiziskām personām, kas ir 2. pantā minētā nozieguma izdarītājas vai tā līdzzinātājas.

6. pants

Sankcijas pret juridiskām personām

Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai ikviena juridiska persona, kas uzskatāma par atbildīgu 5. panta pamatos, tiktu sodīta ar efektīviem, piemērotiem un biedējošiem soda m ēriem, kas ietver soda naudas piedzīšanu vai citas sankcijas, piemēram:

   (a) Aizliegums gūt peļņu vai valsts atbalstu;

   (b) Aizliegums uz laiku vai vispār veikt komercdarbību;

   (c) Nodošana tiesas uzraudzībā;

   (d) Juridiski noteikta darbības pārtraukšana;

   (e) Uzņēmuma, kas tika izmantots nozieguma izdarīšanai, slēgšana uz laiku vai vispār.

7. pants

Kompetence un krimināl vajāšanas koordinēšana

Katra dalībvalsts raugās, lai tās kompetencē būtu vismaz tie gadījumi, kad 2. pantā minētais noziegums ir izdarīts tās teritorijā vai teritorijas daļā, lai kur arī kriminālā organizācija atrastos vai veiktu savu noziedzīgo darbību.

Ja 2. pantā minētais noziegums ir vairāk nekā vienas dalībvalsts kompetencē un ja jebkura no šīm dalībvalstīm var likumīgi uzsākt krimināl vajāšanu, pamatojoties uz vieniem un tiem pašiem faktiem, attiecīgās dalībvalstis sadarbojas, lai izlemtu, kura no tām ierosinās krimināl vajāšanu pret nozieguma izdarītājiem, jo mērķis ir, ja iespējams, centralizēt krimināl vajāšanu tikai vienā dalībvalstī. Šajā sakarā dalībvalstis vajadzības gadījumā izmanto *Eurojust* palīdzību.

Secīgā kārtībā tiek ņemti vērā šādi elementi:

(a) Dalībvalsts, kuras teritorijā ir pastrādāts noziegums;

(b) Dalībvalsts, kuras pilsonis vai iedzīvotājs ir nozieguma izdarītājs;

(c) Dalībvalsts, no kuras nāk noziegumā cietušie;

(d) Dalībvalsts, kuras teritorijā noziedznieks ir atrasts.

8. pants

Cietušajiem sniegtā aizsardzība un palīdzība

1. Dalībvalstis nodrošina, lai izmeklēšana vai krimināl vajāšana par šajā pamatlēmumā minētajiem likumpārkāpumiem nebūtu atkarīga no noziegumā cietušās personas pazi ņojuma vai apsūdzības, vismaz tad, ja tas notiek dalībvalsts teritorijā.

2. Papildus pasākumiem, kas paredzēti Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmumā 2001/220/JAI par cietušo statusu kriminālprocesos[15], katra dalībvalsts veic, ja tas nepieciešams, visus iespējamos pasākumus, lai garantētu adekvātu palīdzību cietušo ģimenēm krimināl procesa pamatos.

9. pants

Pastāvošo noteikumu anulēšana

Vienotā rīcība 98/733/JAI tiek atcelta. Līdzdalība kriminālā organizācijā šī pamatlēmuma noz īmē aizstāj atsauci uz līdzdalību kriminālā organizācijā iepriekš minētās vienotās rīcības nozīmē visos tiesību aktos, kas pieņemti, piemērojot Līguma par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līguma VI sadaļu.

10. pants

[14] OV L 82, 22.3.2001., 1. lpp.

Īstenošana un ziņojumi

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu šo pamatlēmumu, vēlākais līdz (…).

2. Dalībvalstis, vēlākais līdz (… datums) iesniedz Padomes un Komisijas ģenerālsekretari ātam dokumentus par šā pamatlēmuma noteikumu ieviešanu nacionālajā likumdošanā. Pamatojoties uz Komisijas iesniegto rakstisko ziņojumu šajā sakarā, Padome p ārbauda, vēlākais (…datums), vai dalībvalstis ir veikušas visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu šo pamatlēmumu.

11. pants

Stāšanās spēkā

Šis pamatlēmums stājas spēkā tā publicēšanas dienā *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, datums

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs